

Onervaa muistellen

Heikki Lyytinen

Onerva Mäen muistosymposium

16.12.2025

Onervan toiminnan ainutlaatuisuus

- Tiivistäen: Onervan intohimona oli heikompiosaisten auttamisen elämän taipaleella. Mihinkään vastaavaan laajuudessaan ja syvyydessään en ole havainnut kenenkään muun pystyvän.
- Keskityn viimekeskusteluihimme mitä on saatu aikaan ja Afrikkaan, koska minä tutustuin syvemmin häneen aluksi Afrikan reissuillamme.
- Tiivistäen: emme onnistuneet Kaikuharjun koulun mallilla etenemisessä, mutta onnistuimme akateemisen maailman avujen vahvuuksien käytössä
- Sittemmin tästä toiminnasta vakiintui Afrikkaan käytäntö odottaa MAMA MÄKEÄ apuun. Siellä odotettiin hartaasti hänen vierilujaan, joita sitten tapahtuikin lähes vuosittain koko hänen myöhemmän elämänsä ajan niin että viimeinen vierailu tapahtui vain muutama vuosi ennen poismenoa.

Viimeiset keskustelut

- Siihen asti kun olin Oneen viikoittain yhteydessä, useimmiten hänen toiveestaan, keskustelimme lähinnä kahdesta asiassa:
- 1. hänen elämänsä historian pääkohtien kirjaamisessa, josta saimmekin kokoon aikamoisen määrän tekstiä, joka hänellä oli tarkastettavanaan. Valitettavasti jäi kesken.
- 2. NMIn tavoitteiden hahmottelussa, siltä osin kuin sieltä eläköidyttyäni jatkoin linjalla, joka lähestyi sitä mitä alunalkaen oli tarkoitus
- Viimemainitusta on Afrikan osalta metatiiviste toisella puolella sivua niin, että mukana on Zamtelliä koskevat kohdat, joissa hän ei ehtinyt olla mukana – niissähän on päästy paljon pitemmälle kuin mihin NMI:ssä osasimme aikanaan edes kuvitella.

Missä olen lähestynyt alkuperäistä tavoitetta

Tiivistäen tarkoituksemme oli tarjota inklusiivinen oppimisen mahdollisuus

Siihen heräsin itsekin vasta Unesco Chairina toimiessani

Vain harva maailman lapsi lähestyy NYT tuota oppimisen mahdollisuutta

Syy: riittämätön ymmärrys oppimisen tärkeimmästä taidosta: lukemisesta

Riittämättömästi on huomioitu lukemisen tarkoitus, lukemalla oppiminen

Lukemalla oppiminen vaatii läksy/tarina –tason ymmärtämistä

Päähuomio on kohdistunut peruslukutaitoon, dekodaukseen

Sen lisäksi on osattava huomioida työmuistin rajoitteet

Lukemaansa voi ymmärtää vain opittuaan tunnistamaan ydinviestit

Lukemalla oppimisen tukeminen

- UNESCO:n tilaston mukaan Afrikassa hyvin harvat ymmärtävä lukemaansa
- Muuallakin suunta on alaspäin PIRLS ja PISA-tulosten mukaan
- Siksi olen keskittynyt tähän ongelmaan jatkamalla Ekapelistä Tokapeliin
- Tokapeli edellyttää ensin esim. Ekapelillä dekodauksen oppimista
- Siksi kehitin SatuKirstun, joka on välttämätön Afrikassa
- Se opettaa tavoittelemaan tekstin merkitystä alusta asti jo varhain
- Liikkeelle voidaan lähteä silloin kun lasta alkavat sadut kiinnostamaan
- Peli perustuu satujen kuunteluun ja assosiatiiviseen oppimiseen
- Tavoitteena on päästä lukemisen tavoitteeseen jo ennen koulua
- Ks. www.tokapeli.info